

Γράφει ο Θεολόγος-Εκκλησιαστικός Ιστορικός-Νομικός κ. Ιωάννης Ελ. Σιδηράς

Ο Επάρατος Εθνοφυλετισμός και οι «Εθνικές ή Φυλετικές» Εκκλησίες

- Η Λερναία Ύδρα της αιρέσεως του αντιευαγγελικού και αντιεκκλησιολογικού εθνοφυλετισμού διαιρεί επικίνδυνα την αδιαίρετη Εκκλησία του Χριστού σε Ελληνόφωνες, Σλαβόφωνες και Αραβόφωνες κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες
- Το εθνικό ή φυλετικό αίμα δεν συγκροτεί το σώμα της αδιαιρέτου Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας αλλά το «αίμα και το σώμα του Χριστού ως Ευχαριστιακή Σύναξη επί το αυτό αντεξουσίων προσώπων με κεφαλή τον Χριστό άνευ διακρίσεων και αυθαιρέτων αξιολογικών κατηγοριοποιήσεων των εθνών σε ανώτερα και κατώτερα
- Η εν τη Εκκλησία αίρεση του «φυλετισμού ή εθνοφυλετισμού» αποτελεί την «κακόδοξη μήτρα» η οποία γέννησε το «Αυτοκέφαλον» στο όνομα του «Έθνους», τον αυτάρεσκο και εγωκεντρικό τοπικισμό και απομονωτισμό, ήτοι τον λεγόμενο «Εκκλησιαστικό επαρχιωτισμό», καθώς και την διχαστική διαίρεση και ενίοτε την βίαιη εθνικιστική μισαλλοδοξία εντός του Εκκλησιαστικού Σώματος
- Η αίρεση του ενθοφυλετισμού σχετικοποιεί την ευαγγελική εν Χριστώ Αλήθεια και απολυτοποιεί την έννοια του Έθνους υπεράνω της Εκκλησίας προκαλώντας έριδες, φατρίες και σχίσματα στο αδιαίρετο και ενιαίο εκκλησιαστικό σώμα του Χριστού. Τούτο δε συντελείται διότι ο εθνοφυλετισμός είναι κοσμική πολιτική ιδεολογία ενώ η Εκκλησία «εν Χριστώ Οντολογία»

Στη ζωή της Εκκλησίας ως «Σώματος Χριστού» μέσα στο διάβα των αιώνων παραμένει ως ακατάλυτος γνώμονας και κανόνας για την ενότητά της ο εναγώνιος λόγος του Θεανθρώπου Χριστού, του Μεγάλου της Εκκλησίας Αρχιερέως, προς τον Θεό Πατέρα: «Πάτερ Άγιε τήρησον αυτούς εν τω Ονόματί σου ω δέδωκας μοι, ίνα ώσιν εν καθώς ημείς» (Ιω. 17, 11-12). Η ενότητα της αδιαιρέτου, Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας είναι οντολογική -υπαρξιακή θα έλεγα- προϋπόθεση για την συγκρότηση του Εκκλησιαστικού Σώματος ως «Ευχαριστιακής Συνάξεως επί το αυτό αντεξουσίων προσώπων με κεφαλή τον Χριστό» άνευ διακρίσεων και κατηγοριοποιήσεων μεταξύ των ζώντων μελών αυτής με αντιευαγγελικά και αντιεκκλησιολογικά εξωτερικά κριτήρια. Συνακόλουθα και η του Αποστόλου των Εθνών Παύλου προτροπή και εναγώνια νουθεσία προς τους Κορινθίους είναι: «παρακαλώ δε υμάς, αδελφοί, διά του Ονόματος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού ίνα το αυτό λέγητε πάντες και μη η εν υμίν σχίσματα, ήτε δε καταρτισμένοι εν τω αυτώ νοΐ και τη αυτή γνώμη» (Α. Κορ. 1, 10-11).

Δεν νοείται συγκρότηση της Εκκλησίας ως «Σώματος Χριστού» με κριτήρια που σχετίζονται με το φύλο, τη φυλή (φυλετική καταγωγή), τη γλώσσα, το χρώμα, τα ήθη, τα έθιμα, τις τοπικές παραδόσεις και τον εν γένει διαφοροποιημένο πολιτισμό εκάστου μέλους αυτής. Ο θεόπνευστος λόγος του Αποστόλου Παύλου παραμένει αψευδής και ακατάλυτος μέσα στο αδιαίρετο σώμα της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας, εκφραζόμενος με σαφήνεια και απολυτότητα σε δύο

αράδων λέξεις στην προς Γαλάτας Επιστολή του: «Πάντες γαρ υιοί Θεού εστέ διά της πίστεως εν Χριστώ Ιησού· όσοι γαρ εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε. Ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γαρ υμείς εις εστέ εν Χριστώ Ιησού...» (Γαλ. 3, 26-29).

Στην αδιαίρετη και ενιαία Εκκλησία ως «Σώμα Χριστού» καταλύεται πάσα διάκριση και διαφοροποίηση με κοσμικά και «εξωτερικά κριτήρια» μεταξύ των μελών αυτής και τοιουτοτρόπως επιτυγχάνεται η ενότητα εν Χριστώ της Εκκλησίας ως «Ευχαριστιακής Συνάξεως επί το αυτό ελευθέρων προσώπων με κεφαλή τον Θεάνθρωπο Χριστό». Ο ασίδιμος μέγας Θεολόγος π. Γεώργιος Φλορόφσκυ γράφει σχετικά: «Η Εκκλησία είναι ο νέος λαός της χάριτος, ο οποίος δεν ταυτίζεται με κανένα φυσικόν ή επίγειον έθνος: ούτε με τους Έλληνες, ούτε με τους Ιουδαίους, ούτε με τους βαρβάρους, ούτε με τους Σκύθας. Είναι το *tertium genus*, το τρίτον έθνος, που σχηματίζεται κατά εντελώς διαφορετικόν τρόπον· όχι διά της γεννήσεως, αλλά διά του Μυστηρίου του Ύδατος· διά της μυστικής ενώσεως με τον Χριστόν εν τω μυστηρίω της κολυμβήθρας· διά της χάριτος της υιοθεσίας, διά της ελευθερίας, της ασκήσεως και της δωρεάς της υιοθεσίας εκ μέρους του Θεού, «παρ' Ου πάσα πατριά εν ουρανοίς και επί γης ονομάζεται».

Η ενότητα της Εκκλησίας όμως τίθεται εν αμφιβόλω, όταν ο «φυλετισμός ή εθνοφυλετισμός», ήτοι ο επάρατος πολιτικός «εθνικισμός», εμφιλοχωρεί και διαβρώνει ως «τύφος» ή «μεταστατικό καρκίνωμα» στο ενιαίο και αδιαίρετο εκκλησιαστικό σώμα. Ενεργεί και λειτουργεί αντιευαγγελικά και αντιεκκλησιολογικά υιοθετώντας και προτάσσοντας κριτήρια παντελώς αλλότρια και αντικείμενα προς το «είναι» και την «ταυτότητα» της Εκκλησίας. Τα πάντα κρίνονται σε αναφορά προς τις έννοιες της φυλής, του έθνους, της εθνικής πατρίδος. Το «φυλετικό ή εθνοφυλετικό αίμα» τίθεται υπεράνω του «αίματος του Σωτήρος Ιησού Χριστού» διά του οποίου «περιεποιήσατο την Αγία Εκκλησία Του», το «ίδιον έθνος» και η «εθνική εκκλησία» υπεράνω της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας, η αριθμητικά και οικονομικά εύρωστη τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία υπεράνω μιάς άλλης τοπικής Εκκλησίας με ισχνότερο ποιμνιο, η εθνικιστική πολιτική υπεράνω της Ευαγγελικής εν Χριστώ Αληθείας. Καθίσταται λοιπόν απολύτως σαφές και πασιδηλο ότι η αίρεση του εθνοφυλετισμού λειτουργούσα και ενεργούσα ως «διαβρωτικός τύφος» και «μεταστατικό καρκίνωμα» εντός της Εκκλησίας -ιδιαιτάτα σε ορισμένες κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες- ανατρέπει κάθε ευαγγελική, εκκλησιολογική και κανονική αρχή με αποτελέσματα άκρως επικίνδυνα για την ενότητα της αδιαιρέτου Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Ο δε αμεσότατος κίνδυνος της κοσμικής και πολιτικής «ιδεολογικοποιήσεως» της Χριστιανικής Ευαγγελικής διδασκαλίας και πίστεως, της εν Χριστώ Αληθείας, υπήρξε και είναι απτός, ορατός και πασιδηλα υπαρκτός. Τούτο συνέβη και κατά την περίοδο 1870-1945 από την αντικανονική και σχισματική Βουλγαρική Εξαρχία και δυστυχώς στις ημέρες μας από το Πατριαρχείο της Μόσχας και ουχί μόνον. Ο εθνοφυλετισμός, ο οποίος μέχρι και σήμερα δυστυχώς μετουσιώνεται σε συνείδηση και σε πράξη ακόμη και εντός ορισμένων κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, επειδή είναι διχαστική, κοσμική και πολιτική ιδεολογία, εμφιλοχωρεί ύπουλα στην Εκκλησία που είναι «εν Χριστώ Οντολογία», αλλοιώνει και διαστρεβλώνει την διδασκαλία του Χριστού και παράλληλα χρησιμοποιεί την Αγία Εκκλησία και την εις Χριστόν πίστη ως «εύχρηστο όργανο και εργαλείο» προς επίτευξη αλλοτρίων, κοσμικών και

πολιτικών, αντιευαγγελικών, αντιεκκλησιολογικών και αντικανονικών επιδιώξεων, σκοπιμοτήτων, μωροφιλοδοξιών, παποκαισαρικών ηγεμονισμών και «εκκλησιαστικών ιμπεριαλισμών». Έτσι η αίρεση του εθνοφυλετισμού δρα ως «λερναία ύδρα» εντός της Εκκλησίας και με τις πολλές «κακόδοξες κεφαλές» του αποπειράται να ανατρέψει «όρια α έθεντο οι Πατέρες».

Ο αοίδιμος και μεγάλος Θεολόγος ΑΙ. Schmemmann θέτει τον «δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων» και ορίζει με σαφήνεια ότι: «...ο κίνδυνος του εθνικισμού έγκειται εν τη υποσυνειδήτως συντελουμένη μεταβολή της ιεραρχήσεως των αξιών, καθ' ην ήδη το έθνος δεν υπηρετεί την χριστιανικήν δικαιοσύνην και αλήθειαν και εαυτό, την ζωήν δ' αυτού δεν αξιολογεί συμφώνως προς ταύτα, αλλ' αντιθέτως, αυτός ούτος ο Χριστιανισμός και η Εκκλησία αρχίζουν να μετρώνται και να αξιολογώνται εκ της απόψεως των «υπηρεσιών» αυτών προς το Κράτος, την Πατρίδα κτλ». Και σε άλλο σημείο ο ίδιος απερίφραστα υπογραμμίζει ότι «ο νοσηρός εκκλησιαστικός εθνικισμός αποτελεί πραγματικήν αίρεσιν εν τοις κόλποις της Ορθοδόξου Εκκλησίας, απειλούσαν όντως το έργον της σωτηρίας». Στο ίδιο πλαίσιο προσεγγίσεως του διαβρωτικού και διχαστικού τρόπου με τον οποίο λειτουργεί και δρα ο επάρατος εθνοφυλετισμός εντός του Σώματος της ενιαίας και αδιαιρέτου Ορθοδόξου Εκκλησίας, έχει παρατηρηθεί ότι: «Η Ορθοδοξία, άλλοτε ταυτόσημη με την εκκλησιαστική καθολικότητα, έφθασε να κατανοείται πρωτίστως ως εθνική θρησκεία και να ταυτίζεται με την ιστορική ιδιοπροσωπία κάθε έθνους, τις πολιτικές περιπέτειες και φιλοδοξίες του και γίνεται ουσιώδης συνάρτηση της επίσημης κρατικής ιδεολογίας. Η ίδια η λέξη «Ορθοδοξία» καταντάει να παραπέμπει σε εργαλείο εθνοφυλετισμού για την κατοχύρωση μιάς κρατικής υπόστασης και ισχύος, παρά το ότι τούτο αντιβαίνει προς την ισότητα των πάντων που διακηρύσσει ο Παύλος (Κολοσ. 3, 11-12) και έχει επίσης καταδικαστεί στη Σύνοδο της ΚΠολης του 1872 με ειδικό όρο κατά του εθνοφυλετισμού. Ο εθνοφυλετισμός λοιπόν αυτός είναι απότοκος της θρησκευοποίησης του εκκλησιαστικού γεγονότος και στην Ανατολή, όπως τούτο είχε ήδη πραγματοποιηθεί στη Δύση και έγινε εισαγωγή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία δεν μπόρεσε να αντισταθεί σ' αυτή την εισβολή».

Τα παραπάνω βέβαια δεν συνεπάγονται ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία καλεί και απαιτητικώς, στανικώς, επιβάλλει στα πιστά μέλη αυτής, κληρικούς και λαϊκούς, να μην αγαπούν το «ίδιον έθνος» και την «ιδίαν πατρίδα» αυτών, αλλά υπεράνω του Θεανθρώπου Σωτήρος Ιησού Χριστού και της αδιαιρέτου Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας δεν είναι δυνατόν να τεθεί ουδείς και ουδέν, μηδέ το «φυλετικό ή εθνοφυλετικό αίμα» ή η «επίγειος Πατρίς», διότι ισχύει αμεταθέτως και αστασιάστως ότι «εις τους αλήκτους αιώνας», «κατά πάντα και δια πάντα και εν πάσι» Χριστός. Στο πλαίσιο αυτό της γνησίας ευαγγελικής και εκκλησιολογικής διδασκαλίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας ο αοίδιμος και σοφός Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος με την σαφή και επιτυχή διατύπωσή του επισημαίνει ότι ο εθνοφυλετισμός ως αίρεση: «...όχι μόνον αποτελεί παρέκκλησιν από της υγιούς αγάπης προς το έθνος και το κράτος, αλλά και είναι πραγματικόν εμπόδιον εις την συνεργασίαν των Ορθοδόξων Εκκλησιών εν τω κόσμω και ο μεγαλύτερος εχθρός της ενότητος της κατ' Ανατολάς Ορθοδόξου Εκκλησίας». Δεν είναι μάλιστα τυχαίο το γεγονός ότι ένα τέτοιο νοσηρό αντιεκκλησιολογικό σύμπτωμα του εθνοφυλετισμού είναι και το να θεωρεί μία τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία ότι λόγω της «αριθμητικής ή οικονομικής υπεροχής» της δύναται να επιβληθεί ηγεμονικά έναντι των λοιπών Ορθοδόξων Εκ-

κλησιών λειτουργώντας με «παποκαισαρικά» και «ιμπεριαλιστικά» κριτήρια, τα οποία είναι παντελώς καταδικαστέα ως αλλότρια και αντικείμενα προς το «είναι» και την «ταυτότητα» της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Με την ίδια κοσμική λογική, όπως ο εθνικιστικός σωβινισμός προβαίνει αυθαίρετως σε αξιολογική κατηγοριοποίηση των λαών ή εθνών ή κρατών σε «ανώτερα και κατώτερα, τοιουτοτρόπως και ο εκκλησιαστικός εθνοφυλετισμός κατατάσσει τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες σε «ανώτερες» και «κατώτερες», σε εκείνες που είναι προορισμένες «από Θεού» να ηγεμονεύουν επάνω στις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, οι οποίες συνακόλουθα υπάρχουν για να υποτάσσονται στις πρώτες.

Ο αντιευαγγελικός και αντιεκκλησιολογικός «φυλετισμός ή εθνοφυλετισμός» ως αναφυόμενο «αιρετικόν ζιζάνιον» εντός του «αμπελώνος Κυρίου» υπήρξε γέννημα και θρέμμα του πολιτικού εθνικισμού, ο οποίος ανέτειλε κατά τον 19^ο αιώνα όταν πλέον ψυχorroαγούσε η Οθωμανική Αυτοκρατορία, ως σωτήρια πρόταση για την εθνική αφύπνιση των υπόδουλων στην Υψηλή Πύλη Χριστιανικών λαών, οι οποίοι ενστερνισθέντες την «εθνική ιδέα» ή «εθνοτική ιδεολογία» συνεκρότησαν ανεξάρτητα εθνικά κράτη στην χερσόνησο του Αίμου, όπου τα γνωστά χριστιανικά κράτη των Βαλκανίων ή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τα νεοπαγή αυτά ανεξάρτητα εθνικά κράτη, συμπεριλαμβανομένου και του βαυαρόπληκτου οθωμανικού «Βασιλείου της Ελλάδος» του οποίου η Ιεραρχία έδωσε το «κάκιστο παράδειγμα» δημιουργώντας «εκκλησιαστικό προηγούμενο», άρχισαν το ένα μετά το άλλο να απαιτούν και να επιβάλουν χρησιμοποιώντας ως «εύχρηστο όργανο» αυτών την τοπική Ορθόδοξη Ιεραρχία τους, με αντιεκκλησιολογικό, αντικανονικό και πραξικοπηματικό τρόπο έναντι της κοινής και τροφού Μητρός αυτών Εκκλησίας, ήτοι του μαρτυρικού και καθαγιασμένου Οικουμενικού Πατριαρχείου, την ίδρυση και ανεξαρτήτων (αυτοκεφάλων) «εθνικών εκκλησιών» προκειμένου να επιτύχουν την «ολοκλήρωση» της εθνικής οντότητός τους.

Είναι η ανατρεπτική περίοδος του 19^{ου} αιώνα κατά την οποία πρώτη η Ιεραρχία της ελευθέρας μικράς Ελλάδος με πρωταίτιο τον βαυαρόπληκτο και εμφορούμενο με τις αντιεκκλησιολογικές αρχές του Κοραϊσμού (εκκλησιαστικός κοραϊσμός), Αρχιμ. Θεοκλήτου Φαρμακίδη, περί «ελευθέρας εθνικής ελλαδικής Εκκλησίας», αποκεκομμένης από του σώματος της Μητρός αυτής Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, προέβη με αντικανονικό και αντιεκκλησιολογικό, όντως πραξικοπηματικό τρόπο στην αυτοανακήρυξη της αυτοκεφαλίας της σχισματικής «Εκκλησίας της Ελλάδος» (1833-1850), όπως απαιτήθηκε και επεβλήθη τόσο από τους ετεροδόξους ηγήτορες της βαυαρικής οθωμανικής αντιβασιλείας όσο και από τους κρυπτομένους πίσω από την όλη μεθόδευση Άγγλους. Αυτό υπήρξε το «εναρκτήριο λάκτισμα» και εν συνεχεία ως «επιδημική ή μεταστατική εκκλησιαστική ασθένεια» ο εν τη αδιαιρέτω Εκκλησία επάρατος εθνοφυλετισμός οδήγησε τις υποταγμένες στις εκασταχού πολιτικές εθνικές ηγεσίες Ιεραρχίες και άλλων γεωγραφικών περιοχών στα Βαλκανικά εθνικά κράτη, που ως εκκλησιαστικές επαρχίες υπήγοντο μέχρι τότε στην κανονική εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, να ζητήσουν ή μάλλον να απαιτήσουν την «αυτοκεφαλία» τους ως «εθνικές ή φυλετικές τοπικές Εκκλησίες», όπως π.χ. της από το 1831 αυτονόμου Εκκλησίας της Σερβίας (αυτοκέφαλον, 1879), της Ρουμανίας (1865-1885), και αφήνουμε, σκοπίμως, στο τέλος την πλέον επικίνδυνη κατά τον 19^ο αι. για την ενότητα της αδιαιρέτου Ορθόδοξου Εκκλησίας περίπτωση της αντικανονικής εθνοφυλετικής

λεγόμενης Βουλγαρικής Εξαρχίας, η οποία ενεργούσα με ακραία εθνικιστικά και αντιεκκλησιολογικά κριτήρια αυτοανακήρυξε πραξικοπηματικά το έτος 1870 την αυτοκεφαλία της, η οποία εν τέλει εδόθη κανονικώς υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου το 1945. Κατά δε τον 20^ο αι. καταγράφεται η ίδρυση και άλλων «εθνικών ή φυλετικών Εκκλησιών», όπως της Πολωνίας το 1924, της Αλβανίας (1922-1928-1937), της Γεωργίας το 1990 και της Τσεχίας και Σλοβακίας το 1998. Πριν όμως από αυτή την «εθνοφυλετική κατάτμηση» της Ορθοδόξου Εκκλησίας σε «τοπικές εθνικές ή φυλετικές Εκκλησίες» δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι η πρώτη «εκβιαστική και μεθοδευμένη» απόσχιση από την Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως και δημιουργία «εθνικής ή φυλετικής Εκκλησίας» συνέβη το 1589, όταν η Εκκλησία της Ρωσίας έλαβε την «Πατριαρχική αξία και τιμή».

Οι τοπικές «εθνικές ή φυλετικές εκκλησίες», όντας «προσδεδεμένες στο άρμα» της νεοφανούς τότε εθνικιστικής πολιτικής των κοσμικών ηγεσιών των χωρών τους, στην πραγματικότητα απετέλεσαν, δυστυχώς, επί μακράν σειρά ετών το «εθνικιστικό όχημα» στο όνομα μάλιστα της Χριστιανικής πίστεως των νεοπαγών εθνικών κρατών της χερσονήσου του Αίμου ωσάν να ήταν το «υπηρεσιακό παράρτημα» του Υπουργείου των Εξωτερικών των πατρίδων τους προκειμένου να προωθήσουν την «εθνικιστική ιμπεριαλιστική» και επεκτατική τους πολιτική στις πατριαρχικές επαρχίες του ενιαίου γεωγραφικού χώρου της Μακεδονίας και της Θράκης, όπου συντελέστηκαν οι πλέον ανθελληνικές, αιματηρές και δολοφονικές ενέργειες από την λεγόμενη Βουλγαρική Εξαρχία. Ανάλογες διχαστικές και διαιρετικές τάσεις και συγκρούσεις υπήρξαν κατά τον 19^ο και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ακόμη και στο υπό την εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Άγιον Όρος λόγω του ενταθέντος Σλαβικού και δη του Βουλγαρικού και Ρωσικού εθνοφυλετισμού. Ουδέποτε λοιπόν πρέπει να λησμονούμε ότι ο Πανσλαβισμός ως προϊόν του εθνοφυλετισμού έκρουσε κάποτε την θύρα του Αγίου Όρους και ίσως έτι και σήμερα να κρούει αυτήν, αλλ' όμως «έχουσιν γνώσιν οι φύλακες». Διερωτάται μάλιστα κάθε εχέφρων και υγιώς σκεπτόμενος Ορθόδοξος πιστός σε τι εξυπηρετεί άραγε ο τόσο βαρύγδουπος τίτλος του «Προέδρου του Τμήματος επί των Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων της Ρωσικής Εκκλησίας», ο οποίος γεννά αρνητικούς συνειρμούς σκέψης, απολύτως δικαιολογημένους, επειδή ακριβώς «Υπουργείο Εξωτερικών», το οποίο υπάρχει για να ασκεί μόνο πολιτική διπλωματία, διαθέτουν μόνο τα εθνικά κράτη και όχι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες; Και ο έχων νουν νοεΐν, νοείτω...

Η Πρωτόθρονος και Πρωτεύθυνος στη χορεία των Ορθοδόξων κατά τόπους Εκκλησιών, Μήτηρ Αγία Μεγάλη του Χριστού Κωνσταντινουπολίτις Εκκλησία αίρυσσα αδιαλείπτως, αγωγγύστως και υπευθύνως επί των ώμων αυτής τον Σταυρό της Πρωτοδιακονίας και Αρχidiaκονίας για την «θεοειδή ενότητα» των Πανορθοδόξων και ως ακατάβλητος υπεραμύντορας απέκρουσε πάντοτε κατά το παρελθόν και ανθισταμένη αποκρούει και σήμερα τα «ηκονημένα βέλη» των υπό τινων προκαλουμένων ερίδων, διχοστασιών, φατριών και σχισμάτων που γεννά ο τύφος του νοσηρού εθνοφυλετισμού, αυτό το «μεταστατικό καρκίνωμα», όταν στο πάντμο και Άγιο αδιαίρετο Σώμα της Ορθοδοξίας εμφιλοχορεί το αντιευαγγελικό, αντιεκκλησιολογικό και αντισωτηριολογικό κριτήριο της διακρίσεως, του διαχωρισμού και της κατηγοριοποιήσεως των μελών του ενιαίου και αδιαιρέτου χριστεπωνύμου πληρώματος που δεν είναι άλλο από την εθνοφυλετική καταγωγή, το «φυλετικό αίμα».

Το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο πάντοτε διακηρύττει ότι η Ευαγγελική Αλήθεια, η μόνη εν Χριστώ Αλήθεια, δεν «ομογενοποιεί αλλά ενοποιεί» τα ζώντα μέλη της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας του Χριστού σε «Σώμα Χριστού», όπου «ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γαρ υμείς εις έστε εν Χριστώ Ιησού» (Γαλ. 3, 28-29).

Η ως άνω θεόπνευστη ρήση του Αποστόλου των Εθνών Παύλου αποτελεί οντολογική-υπαρξιακή βιωματική διακονία του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη διάρκεια των 17 αιώνων της Σταυραναστασίμου αυτοθυσιαστικής κενώσεώς του για την ενότητα εν Χριστώ των Ορθοδόξων. Δεν είναι μάλιστα τυχαίο το γεγονός ότι η Μητήρ Αγία Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως στο λεγόμενο «Όρο» της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, η οποία συνεκλήθη το 1872 στην Βασιλεύουσα λόγω της αντικανονικής και αντιεκκλησιολογικής δράσεως της σχισματικής και πραξικοπηματικής εθνοφυλετικής Βουλγαρικής Εξαρχίας, κατεδίκασε τον εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία νοσηρό «εθνοφυλετισμό ή φυλετισμό» ως αίρεση.

Στην θεμελιωμένη και τεκμηριωμένη επί ευαγγελικών, εκκλησιολογικών, υγιών και γνησίων ορθοδόξων θεολογικών βάσεων «Έκθεση», η οποία κατηρτίσθη υπό της συσταθείσης ειδικής επιτροπής που εξέτασε την κακόδοξη ετεροδιδασκαλία του φυλετισμού (εθνοφυλετισμού) εστηρίχθη και ο «Όρος» της Αγίας και Μεγάλης εν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου (1872). Στην «Έκθεση» εκείνη, η οποία, δυστυχώς, είναι λίαν επίκαιρος λόγω της αναζωπυρώσεως εθνοφυλετιστικών τάσεων υπό τινων τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών, αναφέρονται τα εξής: «Ο φυλετισμός, ήτοι η λόγω διαφόρου φυλετικής καταγωγής και γλώσσης διάκρισις και διεκδίκησις ή εξάσκησις αποκλειστικών δικαιωμάτων παρ' ατόμων ή ομάδων ανθρώπων ομοχώρων τε και ομοταγών, οποίαν μεν τινά δύναται να έχη υπόστασιν εις τας κοσμικάς πολιτείας, είναι ξένον της ημετέρας διαθέσεως και έξω της παρούσης ερεύνης· αλλ' εν τη Χριστιανική Εκκλησία, κοινωνία ούση πνευματική, προσωρισμένη υπό του αρχηγού και θεμελιωτού αυτής ίνα συμπεριλάβη πάντα τα έθνη εις μίαν εν Χριστώ αδελφότητα, ο φυλετισμός είναι τι ξένον και όλως αδιανόητον· και όντως ο φυλετισμός, ήτοι η εν τω αυτώ τόπω συγκρότησις ιδίων φυλετικών εκκλησιών, πάντας δε τους ετεροφύλους αποκλειουσών και υπό μόνον ομοφύλων ποιμένων διοικουμένων, ως αξιούσιν οι οπαδοί του φυλετισμού, είναι τι όλως ανήκουστον...».

Σε άλλο σημείο της «Έκθέσεως» αυτής γίνεται αναφορά στις συνέπειες οι οποίες μπορούν να επέλθουν λόγω του νοσηρού εθνοφυλετισμού εντός του ενιαίου και αδιαιρέτου εκκλησιαστικού σώματος, και επισημαίνονται τα εξής: «Εκ τούτου δε οπόση και οποία προκύψει εις την Εκκλησίαν ζημία! Είτα ο φυλετικός εγωισμός, ο εν εκάστη των φυλετικών εκκλησιών αναπτυχθησόμενος, κατά τοσοούτον θα καταπνίξει τα θρησκευτικά αισθήματα, ώστε δυσκόλως θα επιτρέψη εις τινα εξ αυτών να μεριμνά και να συμπράττη υπέρ της ετέρας κατά καθήκον χριστιανικόν, αλλά το πολύ εκ φυλετικών συμφερόντων· και παρά τω λαώ δε τα φυλετικά αισθήματα και τα κοσμικά συμφέροντα, θα παρακωλύσωσι την προς τους ετεροφύλους θρησκευτικήν κοινωνίαν εν τοις μυστηρίοις και εν ταις λοιπαίς ιεραίς τελεταίς. Καθόλου δε ούτως εξανθρωπίζονται τα θειότατα και ιερώτατα, το κοσμικόν συμφέρον τίθεται υπεράνω του πνευματικού και θρησκευτικού, εκάστης των φυλετικών εκκλησιών επιζητούσης το εαυτής, το δε δόγμα της «εις Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν» πίστεως, λαμβάνει καίριον τραύμα. Ει δε ταύτα ούτως έχουσιν, ως δη και έχου-

σιν, ο φυλετισμόν ευρίσκεται εις φανεράν αντίφασιν και διαμάχην προς αυτό το πνεύμα και την διδασκαλίαν του Χριστού...».

Οι Πατέρες της Μεγάλης εν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου (1872) αφού έλαβαν υπ' όψιν τους τα παραπάνω ευαγγελικά, εκκλησιολογικά και κανονικά κριτήρια τα οποία περιλαμβάνονται στην «Έκθεση» της ειδικής επιτροπής, συνέταξαν τον «Όρο» της Μεγάλης Συνόδου στον οποίο μεταξύ άλλων αναφέρονται τα εξής: «Αποκηρύττομεν κατακρίνοντες και καταδικάζοντες τον φυλετισμόν, τουτέστι τας φυλετικές διακρίσεις, και τας εθνικάς έρεις και ζήλους και διχοστασίας εν τη του Χριστού Εκκλησία, ως αντικείμενον τη διδασκαλία του Ευαγγελίου και τοις Ιεροίς Κανόσι των μακαρίων Πατέρων ημών, οι και την Αγίαν Εκκλησίαν υπερείδουσι, και όλην την χριστιανικήν πολιτείαν διακοσμούντες προς θείαν οδηγούσιν ευσέβειαν... Τους παραδεχομένους τον τοιούτον φυλετισμόν και επ' αυτό τολμώντας παραπηγνύναι καινοφανείς φυλετικές παρασυναγωγάς κηρύττομεν, συνωδά τοις ιεροίς κανόσιν, αλλοτρίους της Μίας Αγίας Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας και αυτό δη τούτο σχισματικούς...»

Άξια μνείας εν προκειμένω είναι όσα μας διασώζει σε μια άγνωστη εν πολλοίς ειδική μελέτη του περί του Βουλγαρικού Σχίσματος ο τότε Μέγας Αρχιεπίσκοπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Αρχιμ. Χρύσανθος Φιλιππίδης (είτα Τραπεζούντος και εν συνεχεία Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), ο οποίος στο διάστημα (1911-1913) που κατείχε την συγκεκριμένη θέση, συγκέντρωσε όλο το σχετικό αρχειακό υλικό εκ των Πατριαρχικών Κωδίκων και μάς πληροφορεί αψευδώς, εγκύρως και αξιοπίστως για την στάση της Εκκλησίας της Ρωσίας έναντι των εθνοφυλετικών απαιτήσεων των σχισματικών Βουλγαροεξαρχικών. Ο ίδιος αναφέρει ότι ενώ η Εκκλησία της Ρωσίας, όπως και οι λοιπές αυτοκέφαλες Εκκλησίες, εκλήθη υπό της Μητρός Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως ήδη από το έτος 1868 να λάβει μέρος στην Μεγάλη Σύνοδο του 1872, εντούτοις ηρνήθη να συμμετάσχει, αλλά δια της από 19 Απριλίου 1869 επιστολής αυτής προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο λέγει -τότε τουλάχιστον αλλά ουχί σήμερα- τα εξής σοφά, κανονικά και ορθόδοξα: «άνευ της Α. Παναγιότητος και παρά την θέλησιν Αυτής, οι Βούλγαροι δεν δικαιούνται το παράπαν να λάβωσιν η αποσπάσωσιν απ' Αυτής ό,τι επιδιώκουσιν. Ήττον δε δικαιούνται να απαλλαγώσι της εκκλησιαστικής εξαρτήσεως, ήτις συνδέει αυτούς μετά του υπερτάτου αυτών Ποιμένος, και αποσπασθώσιν απ' αυτού αυτογνωμόνως, διότι το τοιούτον ήθελεν είσθαι σχίσμα, και οι Βούλγαροι κατά τους κανόνας της Εκκλησίας ήθελον θεωρηθή αναποφεύκτως ως σχισματικοί».

Στο πλαίσιο των όσων παραπάνω πάλαι ποτέ υπεστήριξε ορθώς η Ρωσική Εκκλησία εν έτει 1869, θα ήταν τελέσφορον και λυσιτελές να ενθυμείται ενίοτε τον τρόπο με τον οποίο η ίδια έλαβε ή μάλλον απέσπασε την αυτοκεφαλίαν αυτής εκ του Οικουμενικού Πατριαρχείου, καθώς και τις αντικανονικές και «υπερόριες» πρωτοβουλίες της κατά τις αρχές του 20^{ου} αιώνας τόσο σε σχέση με την Εκκλησία της Γεωργίας και με την παραχώρηση του αυτοκεφάλου καθεστώτος στην Εκκλησία της Πολωνίας όσο και την κατά την περίοδο της Σοβιετικής Ενώσεως κατάλυση του αυτονόμου καθεστώτος στην Εκκλησία της Εσθονίας, η οποία ανέκαθεν και σήμερα αποτελεί «κανονικό έδαφος» της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ανάλογες αντικανονικές δυστυχώς «υπερόριες» πρωτοβουλίες έχει να επιδείξει δυστυχώς κατά τις προηγούμενες δεκαετίες και μέχρι σήμερα η Εκκλη-

σία της Ρωσίας στην Αμερική, την Κίνα και την Ιαπωνία καθώς επίσης και άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες (π.χ. Εκκλησία της Αντιοχείας). Ομοίως πνευματικώς ωφέλιμο θα ήταν εάν ο Άγιος Μόσχας κ. Κύριλλος αναιρούσε την πρωτοφανή για Ορθόδοξο Πατριάρχη ρήση του ότι: «Εμείς στην Ρωσική Εκκλησία είμαστε πρώτα για το έθνος», την οποία απεριφράστως και προκλητικώς εκστόμισε κατά την εν έτει 2014 Σύναξη των Προκαθημένων στο Φανάρι.

Το αληθώς Ορθόδοξο και αντιεθνοφυλετικό πνεύμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου καταδεικνύεται στα όσα καταγράφει στην αυτή μελέτη του ο Αρχιμ. Χρυσανθος Φιλιππίδης, ο οποίος διασώζει τις ορθόδοξες εκκλησιολογικές και κανονικές θέσεις της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Μητρός Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως έναντι των διχαστικών και εθνοφυλετικών απαιτήσεων της Βουλγαρικής Εξαρχίας, όπως διατυπώνονται στο παρακάτω απόσπασμα: «...αλλ' ο Πατριάρχης δεν εμπορεί να παραδεχθή ειμή εν έθνος όλους τους Ορθόδοξους και η συνέλευσις θεωρήσασα όλους εν έθνος έλαβεν υπ' όψιν εν γένει τα γενικά πράγματα. Εδώ δεν είναι μήτε Γραικοί, μήτε Αλβανοί, μήτε Άραβες, μήτε Βούλγαροι, εδώ όλον το έθνος γνωρίζει ένα Πατριάρχην... η Μήτηρ ημών Αγία Εκκλησία ουδόλως ούτε διαιρεί, ούτε γνωρίζει διακεκριμένον κλήρον βουλγαρικών και κλήρον γραικικών, ως ου γνωρίζει ούτε κλήρον βλαχικών ή αλβανικών ή αραβικών ή γραικοαρμενικών, αλλ' ένα και μόνον κλήρον τον Ορθόδοξον, και έχει ήδη εν τοις ζώσιν πολλούς αρχιερείς Βουλγάρους εις επαρχίας γραικικάς ως και εξ Αλβανών και άλλων εθνών, δι' ό πρόδηλον γίνεται ότι ουδεμίαν ποιεί διαστολήν εθνικότητας».

Ο εθνοφυλετικός ως ετεροδιδασκαλία, συνείδηση και πράξη εντός του ενιαίου και αδιαιρέτου Σώματος της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως του «Χριστού Σώματος» λειτουργεί ως «λερναία ύδρα» με πολλές αντικανονικές και αντιεκκλησιολογικές «κεφαλές» προκαλώντας την ανατροπή ορίων «α έθεντο οι Πατέρες». Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι από τον πανιερώτατο θεσμό της «Πενταρχία» (Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων), όταν η Εκκλησία ήταν ενωμένη, μεταβήκαμε στο λεγόμενο «αυτοκέφαλο» πολλών κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών οι οποίες απ' αρχής απαίτησαν την αυτοκεφαλία τους με φυλετικά ή εθνοφυλετικά και όχι εκκλησιολογικά και κανονικά κριτήρια. Το δε Πρωτόθρονο και Πρωτεύθυνο Οικουμενικό Πατριαρχείο «εθεράπευσε» τις αντικανονικές αυτές καταστάσεις ανταποκρινόμενο στα νέα ιστορικά δεδομένα και έχοντας απόλυτη συναίσθηση της ευθυνοφόρου αποστολής του χάριν της ενότητας της αδιαιρέτου Ορθοδόξου Εκκλησίας, διότι, όπως εύστοχα αναφέρει ο σοφός Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος, «εις την πραγματικότητα, βάσις της οργανώσεως της Εκκλησίας είναι ουχί το «αυτοκέφαλον, αλλά κυρίως η τοπική αρχή, καθ' ην εις επίσκοπος εκπροσωπεί εν ενί τόπω μίαν Εκκλησίαν, ήτις διά της ενότητας και ομονοίας διατρανοί την ενότητα του νέου λαού του Θεού, εν ω ουκ έστιν Έλλην, ουδέ Ιουδαίος, αλλά νέα εν Χριστώ κτίσις». Έστω και καθ' υπερβολήν θα μπορούσε να λεχθεί ότι το περίφημον κατά τόπους «εκκλησιαστικόν αυτοκέφαλον» είναι άκρως «κακοκέφαλον» ή «πονοκέφαλον» ως προϊόν αναφυομένης κακοδόξου κεφαλής εκ της διαιρετικής και διχαστικής μήτρας της «λερναίας ύδρας» της του εθνοφυλετισμού αιρέσεως, που καθιστά την εκασταχού τοπική εθνική ή φυλετική Εκκλησία «εύχρηστο όργανο ή εργαλείο» και «υποταγμένο υποστηρικτικό βραχίονα» της εκάστοτε πολιτικής-κρατικής εξουσίας προς ικανοποίηση και προώθηση των γεωστρατηγικών και γεωπολιτικών επιδιώξεων αυτής. Το δε πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα της νοσηράς συμπλεύ-

σεως μεταξύ Εκκλησίας και πολιτικής είναι ο αδελφοκτόνος πόλεμος μεταξύ των Ορθοδόξων Ουκρανών ως το ακραίο και επικίνδυνο αποτέλεσμα πολιτικών σκοπιμοτήτων, αλλά και εντόνου θρησκευτικού και εθνοφυλετικού (εθνικιστικού) φανατισμού, τον οποίο δυστυχώς «ενσυνειδήτως διακονεί» και το Πατριαρχείο της Μόσχας το οποίο μετά την κατάρρευση του αθεϊστικού σοβιετικού καθεστώτος έχει καταντήσει ο «ισχυρός βραχίων» των πολιτικών γεωστρατηγικών σχεδιασμών και επιδιώξεων του Κρεμλίνου.

Στο πλαίσιο αυτό ο ημέτερος σοφός Διδάσκαλος και μεγάλος Θεολόγος -και δη Εκκλησιαστικός και Ακαδημαϊκός- Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου κ. Ιωάννης (Ζηζιούλας) γράφει: «Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την ενότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι σήμερα ο εθνοφυλετισμός. Στη σύγχρονη πραγματικότητα, οι περισσότερες από τις αυτοκέφαλες Εκκλησίες έχουν διαμορφωθεί ιστορικά με βάση τις αρχές του έθνους – κράτους και της προτεσταντικής αρχής «*Cuius regio eius religio*» ή τις ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού περί Έθνους. Η ευχαριστιακή εκκλησιολογία δεν προσφέρεται για τέτοιες απόψεις. Η βάση για την ενότητα της Εκκλησίας δεν είναι το έθνος, αλλά η γεωγραφική περιοχή: όλοι εκείνοι που ζουν σε ένα συγκεκριμένο τόπο, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους, ανήκουν εκκλησιαστικά στον ένα Επίσκοπο εκείνης της περιοχής, και η ύπαρξη ενός εθνικού κράτους δεν οδηγεί αναγκαστικά σε νέα και ανεξάρτητη Εκκλησία. Αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο εκκλησιολογικά, αλλά επίσης και εν όψει της συνεχούς μεταβολής των κρατών-εθνών στην εποχή μας, η οποία καθιστά εξαιρετικά δυσχερές το να έχουμε κοινή ορθόδοξη φωνή σε χώρους όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, εάν κυριαρχήσει η εθνοκεντρική αρχή» (βλ. Μητροπολίτου Γέροντος Περγάμου Ιωάννου, Κόσμου Λύτρον, 2014, σ. 184).

Είναι μάλιστα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα όσα καταγράφει εκ των Πατριαρχικών Κωδίκων των πρακτικών της εθνοσυνελεύσεως που φυλάσσονται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ο Αρχιμ. Χρύσανθος στην προαναφερθείσα μελέτη του περί του Βουλγαρικού Σχίσματος, στην οποία γίνεται αναφορά στην απάντηση της υπό της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Μητρος Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως συγκροτηθείσης επιτροπής (εθνοσυνελεύσεως), προ της συγκλήσεως της Μεγάλης Συνόδου της Κωνσταντινουπόλεως (1872), έναντι της απαιτήσεως των Βουλγαροεξαχικών να έχουν «ίδιον Πατριάρχη», η οποία έχει ως εξής: «Η Οικουμενική Εκκλησία και αι επτά Οικουμενικάί Σύνοδοι, πέντε μόνον Πατριάρχας γνωρίζουν, τους δε λοιπούς «καθολικούς» λεγομένους και «αυτοκεφάλους» τιμητικώς διά τινα αιτίαν ονομασθέντας Πατριάρχας, κατά την εν τω μεσαίωι θεμάτων του Ρωμαϊκού Κράτους τιμαριωτικήν διαίρεσιν αγνοεί ολοτελώς, και προ πολλού ήδη έπαυσαν, ως μηδεμίαν ωφέλειαν, αλλά μάλλον σύγχυσιν, ίσως δε και παραλυσίαν φέρονες εις την Εκκλησίαν, και εις το κράτος, ενώ διατελούσιν. Ότι δε το λεγόμενον αληθές εστί, μαρτυρείται και εκ της πράξεως του Μεγάλου Πέτρου, δι' ης ου μόνον την ύστερον γενομένην Πατριαρχείαν, καίτοι μίαν μόνην ούσαν εν τω απεράντω Ρωσικώ κράτει κατέλυσε, αλλά και την συντηρηθείσαν Ιεράν Σύνοδον υπεχρέωσε μεθ' όρκου, όπως εις τα εμπύπτοντα μεγάλα ζητήματα θρησκευτικά μηδέν περιττόν πράττη πριν ή κοινολογήσεται εις τον Αγιώτατον Οικουμενικόν Θρόνον, ως εις Κέντρον Χριστιανικού πολιτεύματος, καθ' α οράται εν ταις προς τον εν μακαρίοις Πατριάρχην Ιερεμίαν επιστολαίς αυτού..

Η «κακόδοξη μήτρα» του εθνοφυλετισμού γεννά σοβαρά εκκλησιολογικά και κανονικά προβλήματα και στα ζητήματα της διαποιμάνσεως του ορθοδόξου κόσμου της λεγομένης «Διασποράς», δηλαδή του διαβιούντος χριστεπωνύμου πληρώματος ανά την υφήλιο, το οποίο ευρίσκεται εκτός των υφισταμένων ορίων εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας των άλλων κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών και βάσει του 28^{ου} Κανόνος της Δ΄ εν Χαλκηδόνι Οικουμενικής Συνόδου διαποιμαίνεται υπό των Επισκόπων του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Δυστυχώς και στην περίπτωση αυτή δεν τηρούνται οι βασικές εκκλησιολογικές αρχές και η κανονική ακρίβεια της Ορθοδόξου Εκκλησίας διότι και πάλι με εθνοφυλετικά κριτήρια οι Αυτοκέφαλες Εθνικές Εκκλησίες (π.χ. Ρωσίας, Αντιοχείας, κ.ά.) τοποθετούν τους «ιδίους εθνικούς επισκόπους» αυτών, οι οποίοι αναπτύσσουν αντικανονικώς «υπερόρια» δράση. Έτσι παρατηρείται το τραγικό φαινόμενο να υπάρχουν σε μία εκκλησιαστική επαρχία της «Διασποράς», πλην του κανονικού Επισκόπου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και άλλοι δύο ή τρεις Επίσκοποι άλλων αυτοκεφάλων «εθνικών εκκλησιών». Η δε «λύση ανάγκης», η οποία ισχύει και επιβεβαιώθηκε με σχετική απόφαση της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου (2016) είναι ο θεσμός των Επισκοπικών Συνελεύσεων μέχρι της εφαρμογής της κανονικής ακριβείας επί του ζητήματος αυτού.

Κατά τις ημέρες των συνεδριών της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου ορθώς έγινε λόγος και emphaticώς υπεγραμμίσθη από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο και τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων και Πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιο ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν είναι τρόπον τινα μία «Ομοσπονδία ή Συνομοσπονδία Εκκλησιών», αλλά όλες οι κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες αποτελούν την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Χριστού. Εάν μελετήσουμε προσεκτικά την σχεδόν προ 150 ετών συνταχθείσα «Έκθεση» της Ειδικής Επιτροπής την οποία είχε συγκροτήσει η Πρωτεύθυνος Μήτηρ Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως λόγω του Βουλγαρικού Σχίσματος, δυνάμεθα να αντιληφθούμε ευκόλως πως ακόμη και οι όροι ή οι εκφράσεις που χρησιμοποιούμε μέχρι και σήμερα δηλώνουν έντονα τον εθνοφυλετισμό και τον απομονωτικό τοπικισμό των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Αναφέρεται χαρακτηριστικά στην «Έκθεση» εκείνη ότι: «Αι δε μεταγενέστεραι εκφράσεις εκκλησία λατινική, ελληνική, αρμενική κτλ., δηλούσιν εν γένει ουχί διάκρισιν έθνους, αλλά διαφοράν δόγματος. Παρομοίως Εκκλησία της Ελλάδος, της Ρωσίας, της Σερβίας, της Βλαχίας, της Μολδαβίας, ή καταχρηστικώτερον, εκκλησία ρωσική, ελληνική, σερβική, κτλ. σημαίνουν εκκλησίας αυτοκεφάλους ή ημιανεξαρτήτους, εν επικρατείαις αυτονομημέναις ή ημιανεξαρτήτοις, και έχουσιν ωρισμένα όρια αυτά τα της πολιτικής επικρατείας, εκτός των οποίων ουδεμίαν έχουσιν δικαιοδοσίαν εκκλησιαστικήν...». Η ορθότερη εκκλησιολογικώς έκφραση η οποία θα έπρεπε να χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό μιας υφισταμένης τοπικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, θα μπορούσε να ήταν π.χ. η Ορθόδοξος εν Ελλάδι Εκκλησία, η Ορθόδοξος εν Ρωσία Εκκλησία κ.ο.κ.

Η Αγία και Μεγάλη εν Κρήτη Σύνοδος της αδιαιρέτου Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας, στο επίσημο «Μήνυμα» των Προκαθημένων των Αγιωτάτων κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών διεκήρυξε απερίφραστα ότι: «Η Ορθόδοξος Εκκλησία δεν αναμειγνύεται στην πολιτική. Ο λόγος της παραμένει διακριτός αλλά και προφητικός ως οφειλετική παρέμβαση υπέρ του ανθρώπου». Αντιθέτως ο εθνοφυλετισμός είναι πολιτική ιδεολογία, η οποία εισάγει εντός του εκκλησιαστικού σώματος ένα ακραίο και επικίνδυνο πνεύμα εκκοσμικεύσεως που σχετικοποιεί

την ευαγγελική αλήθεια και διαβρώνει το εκκλησιαστικό φρόνημα. Ο αοίδιμος Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος απορρίπτει την «ιδέα» της «ομοσπονδιοποίησης» των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών και απερίφραστα αναφέρει ότι όσοι ενεργούν με εθνοφυλετικά κριτήρια εντός της Ορθοδοξίας: «...δεν έχουν το θάρρος να ομολογήσουν, ότι ηθελημένως ή αθελήτως οδηγούνται εις το άτοπον συμπέρασμα, ότι εκάστη Αυτοκέφαλος και Εθνική Εκκλησία είναι απλή θρησκευτική προέκτασις του έθνους ή μάλλον του κράτους, ότι ως βάσις της εκκλησιαστικής οργανώσεως αναγνωρίζεται ουχί η τοπική, αλλ' η εθνική αρχή, ότι η Ορθόδοξος Εκκλησία, κατά ταύτα, είναι ομοσπονδία ή απλούς σύνδεσμος εθνικών εκκλησιών, ων αι αμοιβαίαι σχέσεις τίθενται και κρίνονται εν αναλογία προς τας σχέσεις μεταξύ των κυριάρχων κρατών, δηλαδή επί τη βάσει της αρχής «της μη αναμίξεως», «της προασπίσεως των δικαιωμάτων αυτών» κ.τ.λ. και ότι, τέλος, όπως ο υπήκοος οιοιυδήτινος κράτους εν υπερρορία διατηρεί την υπηκοότητα αυτού, ούτω και τα μέλη εκάστης εθνικής εκκλησίας, εν οιαδήτινι περιστάσει, υπόκεινται αυτή και μόνον αυτή, κατ' αναλογίαν προς τα σχετικώς κρατούντα εις το Διεθνές Δίκαιον...». Εν προκειμένου μάλιστα μελετώντας κάποιος με πολύ προσεκτικό τρόπο τα όσα παραπάνω απολύτως εύστοχα διατυπώνει ο αοίδιμος Σάρδεων Μάξιμος, δύναται ευκόλως να αντιληφθεί και να ερμηνεύσει την κατά καιρούς «εθνοφυλετική» και αντικανονικά διεκδικητική και επεκτατική στάση της εν Ελλάδι Ορθοδόξου Εκκλησίας, όπως απεδείχθη αποκάλυπτα στην Αγία και Μεγάλη εν Κρήτη Σύνοδο με επίκεντρο τις πατριαρχικές εκκλησιαστικές επαρχίες των Νέων Χωρών, έναντι των απαράγραπτων εκκλησιαστικών και κανονικών δικαίων και δικαιωμάτων του Οικουμενικού Πατριαρχείου επί των εκκλησιαστικών επαρχιών των Νέων Χωρών, της Κρήτης και της Δωδεκανήσου, οι οποίες ανήκουν στην απόλυτη εκκλησιαστική δικαιοδοσία του. Διερωτάται λοιπόν κάθε εχέφρων άνθρωπος μήπως είναι ολιγότερον Ελλάδα το Άγιον Όρος, η Κρήτη, τα Δωδεκάνησα και οι 36 Μητροπόλεις των Νέων Χωρών, που τελούν υπό το «Πρωτόθρονον και μαρτυρικόν Ωμοφόριον» του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου; Δυστυχώς αυτής της λογικής είναι όσοι υιοθετούν ανενδοίαστα τα διάφορα κοσμικά εθνοφυλετικά και όχι εκκλησιολογικά κριτήρια στην «εθνική θεολογική» σκέψη τους.

Ο π. ΑΙ Schmeman, τον οποίο επικαλείται ο Μητροπολίτης Σάρδεων στο μνημειώδες έργο του: «Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία», επικρίνει με απόλυτο τρόπο την αποδοχή του εθνοφυλετισμού εντός της Ορθοδόξου Εκκλησίας από ορισμένες κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες γράφοντας ότι: «η Εκκλησία δεν είναι ομοσπονδία «ανεξαρτήτων μονάδων», αλλά Θεανδρικός Οργανισμός, τεθεμελιωμένος εν τη συμμετοχή πάντων των μελών αυτού εν Χριστώ Ιησού. Η ενότης αυτής είναι εκ των άνω- από Χριστού-, ουχί δε εκ των κάτω- εξ ανθρώπων-. Είναι θλιβερόν το θέαμα σήμερον του αυτοκεφάλου, εκλαμβανομένου και νοουμένου καθαρώς και μόνον από νομικής πλευράς και απόψεως, ως τινος σχήματος της υπερφιάλου, αυτουπάρξεως των αυτοπροοριζομένων Εκκλησιών. Έτι δε θλιβερότερον το γεγονός της, αντί των ιερών κανόνων, επικλήσεως και εφαρμογής των αρχών του Διεθνούς Δικαίου εν τη ρυθμίσει των προς αλλήλας σχέσεων των Εκκλησιών. Πάντα ταύτα μαρτυρούν περί της συντελουμένης βαθμιδόν μεταβολής των καθαρώς εκκλησιαστικών εννοιών εις κρατικοεθνικά σχήματα κατά την υποταγήν της εκκλησιαστικής συνειδήσεως εις τας εθνικάς αξίας».

Η Πανορθόδοξη ενότητα μέχρι και σήμερα αποτελεί το «έργοις και ουχί μόνον λόγοις» και φυσικά από όλους «ανυποκρίτως μέγα ζητούμενο» λόγω της πειρασμικής εξάρσεως και εσχάτου επανακάμψεως του «διαβρωτικού τύφου», αυτού του όντως «μεταστατικού καρκινώματος» της αντιευαγγελικής και αντιεκκλησιολογικής αιρέσεως του διχαστικού εθνοφυλετισμού, ο οποίος γεννά και τον «εκκλησιαστικό επαρχιωτισμό», ήτοι την αποξενωτική εσωστρέφεια, τον εγωϊστικό τοπικισμό και αυτάρεσκο απομονωτισμό, τον «εκκλησιαστικό εθνικιστικό απομωνοτισμό», ακόμη και μεταξύ των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, των οποίων οι εκάστοτε Προκαθήμενοι θεωρούν ίσως ως κάτι το περιττό να συνέρχονται σε Πανορθόδοξο διαστάσεως Συνόδους για την αντιμετώπιση από κοινού των φλεγόντων κατά καιρούς ζητημάτων που απασχολούν την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Χριστού.

Η αίρεση του επάρατου εθνοφυλετισμού ως «λερναία ύδρα» γεννά και μία ακόμη «κακόδοξη κεφαλή» που είναι ο «εκκλησιαστικός ιμπεριαλισμός» ένεκα του «ματαιόδοξου λογισμού» και «μεγάλου πειρασμού» περί του «πολυαριθμού ή πολυπληθούς» ποιμνίου. Αυτός είναι ο «μεγάλος πειρασμός», η τυραννία των αριθμών, που γεννά και τον «αριθμητικό ηγεμονισμό», ο οποίος όμως είναι παντελώς ξένος και αλλότριος προς το «είναι» και την «ταυτότητα» της Ορθοδόξου Εκκλησίας, όπου δεν νοούνται ούτε και συγχωρούνται «παποκαισαρικά σύνδρομα» με βάση το μωροφιλόδοξο κοσμικό κριτήριο που σχετίζεται με το «πολυπληθές» ή «πολυάριθμον» ή και «οικονομικώς εύρωστον» ποιμνίο ή κράτος όπου εκτείνεται η δικαιοδοσία μιας τοπικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η Ορθοδοξία δεν υπήρξε ποτέ και δεν είναι ζήτημα «αριθμητικής» ή «πολιτικής» ή «οικονομίας», και γι' αυτό ο «αριθμοκράτης» πειρασμός και λογισμός ενίων καταρρίπτεται και καταλύεται διαχρονικά από το «είναι» και την «ταυτότητα» της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Όλα όσα ως «κακόδοξες κεφαλές» γεννά ο εθνοφυλετισμός ωςάν άλλη «λερναία ύδρα» εντός των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών αναιρεί ο αοίδιμος Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος, ο οποίος γράφει τα εξής: «Υπάρχει μία καθεστηκυία τάξις πραγμάτων, η οποία δεν ανέχεται φυλετικούς και εθνικούς ακροβολισμούς, θεωρίας και αντιλήψεις και επιδιώξεις μη στηριζόμενες επί του κριτηρίου των θεμελιωδών εκκλησιολογικών αρχών περί οργανώσεως της Εκκλησίας, της Ιστορίας, του Εκκλησιαστικού Δικαίου, των Κανόνων και της δεδοκιμασμένης εμπειρίας.

Τάσεις και προσπάθειαι επεκτατισμού, προτεκτοράτα εκκλησιαστικά, δημιουργία εκκλησιαστικών συνασπισμών και παρατάξεων, αντιλήψεις ωθούσαι τας Εκκλησίας εις αγώνας μεταβιβάσεως της σκυτάλης των πρεσβείων τιμής, της πρωτοκαθεδρίας και της ηγεμονίας μεταξύ Εκκλησιών αδελφών και ίσων, επί των οποίων Ιστορία και Δίκαιον επέβαλον και καθιέρωσαν σειράν και τάξιν τιμής και πρωτοπορείας, αλλά και συνδρομής και συνεργασίας, περί την ιστορικήν πρώτην κατά ανατολάς Ορθοδόξον Εκκλησίαν, την Αγίαν του Χριστού Μεγάλην Εκκλησίαν, ως περί έδραν πρεσβυγενή και πρωτόθρονον, μετουσιούσαν εν ταις προς τα έξω επαφαί της Ορθοδοξίας το νόημα της ενότητος αυτής, θεωρίαί, τέλος, ανοίκειοι προς το πνεύμα και την ευρυτέραν προοπτικήν της Ορθοδοξίας περί αριθμητικής ή ποσοστικής υπεροχής και πρωτοπορείας εις τα εκκλησιαστικά πράγματα κ.τ.λ., είναι καταστάσεις νόθοι διά την Ορθοδοξίαν και ξέναι προς το βαθύτερον πνεύμα και την ουσίαν αυτής, επιβλαβείς δε και ολέθριοι διά την επιβίωσιν και το μέλλον αυτής».

Κατακλείοντες το κείμενο τούτο φρονούμε ότι είναι άξια ιδιαιτέρας μνείας τα όσα επισημαίνει ο Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου κ. Ιωάννης για την «ενότητα της Εκκλησίας και την υποδοχή των εθνικών Εκκλησιών», γράφοντας χαρακτηριστικά: «Το φαινόμενο του εθνικισμού είναι ένα ιστορικά νεώτερο φαινόμενο και η εμφάνιση των εθνικών εκκλησιών –με τη στενή έννοια του όρου- τουλάχιστον στο πλαίσιο της Ορθόδοξης Εκκλησίας, χρονολογείται κυρίως από τον 19^ο αι. με την εμφάνιση των βαλκανικών κρατών. Στο Βυζάντιο, στο πολιτιστικό πλαίσιο του οποίου διαμορφώθηκαν οι Ιεροί Κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ο εθνικισμός ήταν άγνωστος. Από την άποψη αυτή, η βυζαντινή κοινωνία ήταν πλουραλιστική, αν και τα βασικά πολιτιστικά συστατικά της αποτελούσαν δάνεια κυρίως από τον ρωμαϊκό και τον ελληνικό πολιτισμό. Ακόμη και οι αυτοκράτορες προέρχονταν από διάφορες εθνότητες. Όταν ο 34^{ος} κανόνας «των αποστόλων», στον οποίο προαναφερθήκαμε, χρησιμοποιεί τον όρο «έθνος» για να περιγράψει μια περιοχή, δεν αναφέρεται σε ό,τι εμείς σήμερα εννοούμε με τον όρο «έθνος». Είναι επομένως εσφαλμένο να χρησιμοποιείται ένας κανόνας, όπως κάνουν κάποιοι Ορθόδοξοι σήμερα, προκειμένου να δικαιώσουν το φαινόμενο των «εθνικών εκκλησιών».

Το σύστημα της αυτοκεφαλίας, με το οποίο κυβερνάται σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία, μπορεί εύκολα να παρεξηγηθεί με αυτό της Ομοσπονδίας «εθνικών» Εκκλησιών, διότι αρκετές από τις Αυτοκέφαλες Εκκλησίες διαμορφώθηκαν από τους εθνικισμούς του 19^{ου} αιώνα...

Ποιά, λοιπόν, είναι η κατάλληλη εκκλησιολογική κατανόηση της έννοιας της «εθνικής» Εκκλησίας; Πώς αντιδρά στην έννοια αυτή η Ορθόδοξη Εκκλησία;

Η τοπική Εκκλησία, ωστόσο, αποτελεί γεωγραφική έννοια και δεν πρέπει να κατανοείται με φυλετιστικό τρόπο. Αντίθετα, αποσκοπεί στην αντίκρουση και στον αποκλεισμό του φυλετισμού. Η γεωγραφική, ή καλύτερα η τοπική αρχή στην εκκλησιολογία συνεπάγεται ότι σε μία τοπική Εκκλησία όλες οι διαιρέσεις, εθνικές, κοινωνικές, πολιτιστικές κλπ., υπερβαίνονται στο Σώμα του Χριστού. Όπως δεν θα υπάρχει «Ιουδαίος ουδέ Έλλην» στη Βασιλεία του Θεού, με τον ίδιο τρόπο η τοπική Εκκλησία συμπεριλαμβάνει όλες τις εθνότητες, τις φυλές κλπ., οι οποίες ζουν σε ένα συγκεκριμένο τόπο. Ο Επίσκοπος ως Επικεφαλής της τοπικής Εκκλησίας αποτελεί το κέντρο και την έκφραση της ενότητας αυτής, και ακριβώς για τον λόγο αυτό, οι κανόνες απαγορεύουν την ύπαρξη περισσοτέρων από έναν Επίσκοπο σε μία τοπική Εκκλησία (κανών 8^{ος} της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου). Ο εθνικισμός, όταν καθίσταται βασικό συστατικό της έννοιας της τοπικής Εκκλησίας, αντίκειται στην αρχή αυτή της εκκλησιολογίας.

Στους καιρούς που ζούμε, το ζήτημα αυτό αναπόφευκτα θα εξελιχθεί σε ζήτημα ζωτικής σημασίας. Προφανώς υφίσταται στην εποχή μας μία συνεχώς αυξανόμενη τάση επιδίωξης της εθνικής ανεξαρτησίας, και το ερώτημα του κατά πόσον η έννοια της εθνικής Εκκλησίας θα καθορίσει το νόημα της τοπικής Εκκλησίας ή, στην περίπτωση της Ορθοδοξίας, της αυτοκεφαλίας, θα εξελιχθεί αργά ή γρήγορα σε ερώτημα κεντρικής σημασίας. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε μια τέτοια εξέλιξη με τη βοήθεια της εκκλησιολογίας (βλ. Μητροπολίτου Περγάμου Ιωάννου Ζηζιούλα, Έργα. Α΄ Εκκλησιολογικά Μελετήματα, 2016, σσ. 861-863).

Εν τέλει, το Πρωτόθρονο και Πρωτεύθυνο Οικουμενικό Πατριαρχείο αποδεικνύεται στην πράξη και δι' έργων ότι παραμένει διαχρονικά ο ακλόνητος, αμετάθε-

τος και κραταιός εγγυητής της Πανορθόδοξου ανά την υφήλιο ενότητος καθώς και ο ασυμβίβαστος υπέρμαχος και ακατάβλητος υπεραμύντορας της Ορθόδοξου εκκλησιολογίας έναντι κάθε διχαστικής και διασπαστικής εθνοφυλετικής (εθνικιστικής) πολιτικής μέσα στο ενιαίο και αδιαίρετο σώμα της Ορθοδοξίας.

Υ.Γ.: Το παρόν ιστορικό-θεολογικό κείμενο αφιερούται στην ιερά μνήμη των Πατέρων των συγκροτησάντων την Αγία και Μεγάλη εν έτει 1872 Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως, η οποία κατεδίκασε τον επάρατο «εθνοφυλετισμό ή φυλετισμό» εντός της Ορθόδοξου Εκκλησίας ως αίρεση.